

כְּשֶׁעָדִין לֹא יוֹדַע מִמֶּנּוּ, לֹא יִכּוֹל לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי לְבוֹ פּוֹרַח לְשָׁעָה. וְכִשְׂיֹדַע מִמֶּנּוּ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וְיִכּוֹל לְסַבֵּל. כָּל שָׁפָן כָּאֵן, (וְכֵאן אֵינּוּ קָרָה) שֶׁהָרִי מֵשֶׂה אָמַר לָהֶם כָּל מָה שֶׁהִיָּה אַחַר כָּף וְחִזָּק לָבָם בְּדַבְרֵימָם, וְלֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל. כָּל שָׁפָן אִם לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דָּבָר. וּמֵשׁוּם כָּף וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּתַחֲלָה, וְחִזָּק לָבָם, וְאַחַר כָּף וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כָּל זֶה לֹא יִכְלוּ לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ דְבָרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַחָה נִשְׁמַתָּם, וְעֵלְתָה נִשְׁמַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כְּפֹא כְבוֹדוֹ לְהַדְבִּיק שֵׁם.

אָמְרָה תוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחִנָּם הֵייתִי מְאֻלְפִים שָׁנִים טָרַם שְׁנֹבְרָא הָעוֹלָם?! לְחִנָּם כְּתוּב בְּהַ (ויקרא יז) וַאֲיֵשׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לְאָמֹר, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַחֲזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקּוּמוֹ. הַתּוֹרָה חֲזָקָה וְאַחֲזָה בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כְּפֹא ה' לְמִלְךָ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מלכים-א י) שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכֹפֵא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, שֶׁהַלְבָּנָה עֲמָדָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשִׁינּוּ שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמָדָה הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת.

אֵימְתִי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו'. מִהוּ וַתִּרְבַּח? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעֲמָדָה הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מִהוּ בְּשִׁלְמוֹתָהּ?)

חֲדוּוֹתָא לְבַר נֶשׁ, אוּ פַד אֲתֵי צַעְרָא, עַד לֹא יוֹדַע מִנֵּיהּ לֹא יִכִּיל לְמַסְבֵּל, דְּהָא לְבָא אֲתַפְרַח לְשַׁעְתָּא. וְכַד יוֹדַע מִנֵּיהּ, קָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְיִכִּיל לְמַסְבֵּל. כָּל שָׁפָן הָכָא, (נ"א וְהָכָא לֹאוּ הָכִי) דְּהָא מֵשֶׂה אָמַר לוֹן כָּל מָה דְּהוּה לְבַתָּר, וְאַתְקִיף לְבִיּוּהוּ בְּמַלִּין, וְלֹא יִכִּילוּ לְמַסְבֵּל. כָּל שָׁפָן אִי לֹא אָמַר לוֹן מִיָּדִי. וּבְגִין כָּף וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּקִדְמִיתָא, וְאַתְתַּקְּף לְבִיּוּהוּ. וְלְבַתָּר וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כָּל דָּא, לֹא יִכִּילוּ לְמַסְבֵּל, דְּהָא תְּנִינָן, אָמַר ר' יְהוּדָה אָמַר ר' חֲזִיָּא אָמַר ר' יוֹסִי, פַּד שְׁמַעוּ מְלָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּרַחַת נִשְׁמַתֵּיהוּ, וְסִלְקָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, עַד פְּרַסִי יִקְרָא דִּילֵיהּ, לְאַתְדַּבְּקָא תַּמָּן.

אָמְרָה אוֹרֵייתָא קָמִיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמַגְנָא הוֹינָא מִתְרִי אֲלֵפֵי שְׁנִין,

עַד לֹא אֲתַבְרִי עֲלֵמָא, לְמַגְנָא כְּתִיב בְּהַ, (ויקרא יז) וַאֲיֵשׁ (דף פ"ה ע"א) אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם (ויקרא כד) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לְאָמֹר. (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֵן אֵינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּהַ שְׁעָתָא, אֶהְדְּרַת אוֹרֵייתָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, כָּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. אוֹרֵייתָא אֲתַקִּיפַת, וְאַחֲדִית בְּהוּ בְּנִשְׁמַתֵּיהוּ, לְאַהֲדָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים יט) תּוֹרַת יי' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ.

הָאנָא, כְּתִיב (דבורי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כְּפֹא יי' לְמִלְךָ, כְּמָה דְכְּתִיב, (מלכים א י) שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכֹפֵא. ר' אַבָּא אָמַר, דְּקִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא. דְּתַנִּין, בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֹמֹה, קִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא.

אֵימְתִי בְּאַשְׁלְמוֹתָא. (נ"א תֵּאנָא כְּתִיב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו')

מֵאִי וַתִּרְבַּח, אָמַר ר' אַבָּא דְּקִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא מֵאִי בְּאַשְׁלְמוֹתָא? דְּקִיָּמָא בְּחַמְשָׁה עָשָׂר,